

Sygn. akt: I C 1213/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 marca 2022 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Hanna Daniel
Protokolant:	st. sekr. sąd. Anna Kaczmarek

po rozpoznaniu w dniu 2 marca 2022 r. w Bydgoszczy

sprawy z powództwa **D. W.**

przeciwko (...) **Spółka Akcyjna z siedzibą w W.**

o ustalenie i zapłatę

- ustala, że umowa nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) zawarta w dniu 22 stycznia 2008 r. pomiędzy powodem D. W., a (...) Bank Spółka Akcyjna w W. jest nieważna;
- zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 228.001,29 (dwieście dwadzieścia osiem tysięcy jeden 29/100) zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 24 września 2021 r. do dnia zapłaty;
- zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 11.817 (jedenaście tysięcy osiemset siedemnaście) zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

SSO Hanna Daniel

Sygn. akt I C 1213/21

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym w dniu 24 września 2021 r. przeciwko (...) S.A. z siedzibą w W. powód D. W. wniósł o ustalenie, że umowa nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem (...) zawarta w dniu 22 stycznia 2008 r. pomiędzy powodem, a (...) BANK S.A. z siedzibą w W. jest nieważna. W przypadku ustalenia nieważności powód wniósł o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 228.001,29 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty. Ponadto wniesiono o zwrot kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazano, że w dniu 22 stycznia 2008 r. strony zawarły przedmiotową umowę kredytu. Kwota kapitału została przeznaczona na sfinansowanie zakupu lokalu mieszkalnego. Kredyt był indeksowany do waluty (...), w którym suma kredytu została wyrażona w walucie polskiej, a następnie przy wypłacie przeliczona na walutę obcą. Natomiast w przypadku rat kapitałowo-odsetkowych dokonywano operacji odwrotnej tj. każda ratę przeliczano

z waluty obcej na walutę polską, a następnie obciążano tą kwotą wskazany przez powoda rachunek bankowy prowadzony przez pozwany bank.

Strona powodowa wyjaśniła, że wskazana umowa zawierała klauzule abuzywne, a warunki umowy nie były jasne i zrozumiałe. Powód nie miał możliwości- w oparciu o jednoznaczne i zrozumiałe kryteria- ustalić rzeczywistego zobowiązania wobec pozwanego z tytułu umowy kredytu, ani na etapie jej zawarcia, ani na etapie spłaty.

W ocenie strony powodowej niedozwolone są w rozumieniu § 1 art. 385 (1) k.c. postanowienia zawarte w § 1 ust. 3A oraz § 10 pkt 5 przedmiotowej umowy kredytu zawierają one bowiem klauzule abuzywne.

Wyjaśniono, że umowa nie określała wyraźnie kwoty zobowiązania w rozumieniu art. 69 ust. 1 i ust. 2 pkt 4a ustawy – Prawo Bankowe w zw. z art. 385¹, 385² k.c. oraz art. 1 ust. 2, art. 3, art. 4, art. 6 ust.1, art. 7 ust. 1 Dyrektywy 93/13. Zdaniem strony powodowej skutkuje to nieważnością tych postanowień na podstawie art. 58 § 1 k.c.

Strona powodowa wskazała, że umowę kredytu zawierała jako konsument. Zdaniem powoda umowy nie da się pogodzić z podstawowymi zasadami prawa, zasadami współżycia społecznego oraz poczuciem sprawiedliwości. Stwierdził, że skoro nawet bank jako profesjonalista, nie był w stanie w odpowiedni sposób oszacować ryzyka kursowego na etapie zawarcia umowy, to tym bardziej nie sposób, aby takiego zachowania oczekiwać od powoda jako konsumenta (k. 6-17).

W odpowiedzi na pozew pozwany (...) S.A. z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwany zaprzeczył, aby postanowienia wskazane przez powoda były postanowieniami niedozwolonymi, w tym, aby pozostawały w sprzeczności z dobrymi obyczajami oraz, aby w sposób rażący naruszały interes kredytobiorcy. Ponadto wskazał, że umowa nie była dotknięta sankcją nieważności bezwzględnej.

Pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczenia powoda a także wyjaśnił, że w spornym okresie występowały dwie oferty kredytów tj. złotowe i waloryzowane walutą obcą. Analiza zdolności kredytowej była badana w ten sam sposób dla obu wariantów kredytu. Następnie były przedstawiane symulacje spłaty rat kapitałowo-odsetkowych w wariantach kredytu PLN i kredytu waloryzowanego. Z uwagi na niską stopę procentową, wpływającą korzystnie na wysokość miesięcznej raty powód był szczególnie zainteresowany kredytem waloryzowanym walutą obcą. Wskazano, że zabronione było zachęcanie lub wpływanie przez pracowników pozwanego na wybór kredytobiorcy. Ponadto umowa została indywidualnie ustalona z powodem, a pracownicy pozwanego nie zataili przed nim żadnych faktów, informowali o ryzyku związanym z zawieraniem kredytu w (...).

Zdaniem pozwanego kwestia ustalania kursu (...) nie pozostawała poza wiedzą kredytobiorcy, zaś same kursy nie były nieobiektywne i oderwane od kursów rynkowych. Pozwany zaprzeczył także, jakoby naruszył obowiązki informacyjne względem powoda. Ponadto wskazano na brak konsumenckiego charakteru zawartej umowy. Zdaniem pozwanego powód zawierając przedmiotową umowę nie występował jako konsument. Zaprzeczono jakoby postanowienia umowy były sprzeczne z dobrymi obyczajami (k. 53-81).

Na rozprawie w dniu 2 marca 2022 r. powód został pouczony o skutkach ewentualnego uwzględnienia jego żądania ustalenia nieważności umowy, w szczególności, iż będzie się to wiązać z obowiązkiem wzajemnego zwrotu świadczeń uzyskanych przez strony w związku z wykonaniem umowy oraz, że może się to wiązać z ewentualnymi roszczeniami pozwanego o zapłatę wynagrodzenia za korzystanie przez powoda z udostępnionego mu kapitału. Po pouczeniu powód oświadczył, że ma świadomość tych konsekwencji i podtrzymał w całości swoje żądania.

W dalszym toku postępowania strony podtrzymały stanowiska dotychczas zajęte w sprawie.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 22 stycznia 2008 r. powód D. W. zawarł z poprzednikiem prawnym pozwanego tj. z (...) Bank Spółką Akcyjną z siedzibą w W. (obecnie: (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W.) umowę nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem (...). Powód umowę zawarł jako konsument. Celem zaciągnięcia kredytu było budownictwo mieszkaniowe.

Na podstawie umowy pozwany bank zobowiązał się oddać do dyspozycji powoda kwotę 263.640 zł, która była waloryzowana kursem (...). Kwota kredytu wyrażona w walucie waloryzacji na koniec dnia 14 stycznia 2008 r. według kursu kupna waluty z tabeli kursowej (...) Banku S.A. wynosiła 122.743,14 CHF (§ 1 ust. 3A).

Kredyt miał być spłacany w 360 miesięcznych równych ratach kapitałowo-odsetkowych tj. do dnia 11 stycznia 2038 r. Spłata kredytu miała następować w miesięcznych ratach z zastosowaniem mechanizmu opisanego w § 10 ust. 5 umowy tj. w walucie polskiej, po uprzednim ich przeliczeniu według kursu sprzedaży (...) z tabeli kursowej (...) Banku S.A. obowiązującego na dzień spłaty z godz. 14:50.

Kredyt oprocentowany był według zmiennej stopy procentowej, która w dniu wydania decyzji kredytowej ustalona była w wysokości 3,88%, marża MultiBanku wynosi 1,10%.

Zabezpieczeniem kredytu była hipoteka kaucyjna do kwoty 395.460,00 zł ustanowiona na nieruchomości należącej do powoda.

dowody : umowa nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem (...) wraz z załącznikiem k. 21-35, wniosek o udzielenie planów finansowych z dnia 2 stycznia 2008 r. k. 84-86, decyzja kredytowa z dnia 22 stycznia 2008 r. k. 89-90, załącznik do umowy- harmonogram spłat rat k. 94,

Kredyt został uruchomiony w 4 transzach, zgodnie z dyspozycjami powodów w zakresie uruchomienia kredytu. W dniu 23 stycznia 2008 r. została wypłacona na jego rzecz kwota 66.396,67 zł. W dniu 24 stycznia 2008 r. została wypłacona na jego rzecz kwota 84.743,33 zł. W dniu 7 lutego 2008 r. została wypłacona na jego rzecz kwota 112.500,00 zł.

dowód: wnioski o wypłatę transzy k. 91-93,

W wykonaniu przedmiotowej umowy kredytu powód wpłacił w okresie od dnia 11 marca 2008 r. do dnia 13 lipca 2021 r. na rzecz pozwanego łączną kwotę 228.001,29 zł tytułem spłaty rat kapitałowo-odsetkowych. Powód w dalszym ciągu spłaca przedmiotowy kredyt.

dowody: zaświadczenia pozwanego z dnia 11 sierpnia 2021 r. k. 41-49, zeznania powoda k. 106-107v,

Powoda zachęcano do zawarcia umowy w (...), zapewniano go o stabilności waluty obcej i o dużej popularności kredytu w (...). Umowa zawarta została przez strony z wykorzystaniem przedłożonego przez bank wzorca umownego, bez możliwości negocjacji jej treści. Swoboda wyboru powoda ograniczała się jedynie do możliwości jej zawarcia bądź odmowy zawarcia na warunkach przedstawionych jednostronnie przez pozwany bank. Oferta kredytu w (...) została przedstawiona przez pracownika banku jako korzystna i bezpieczna z uwagi na stabilność waluty. Powód uzyskał informację od przedstawiciela banku o ryzyku kursowym, jednak informowano go, że wahania (...) są niewielkie.

Powód nadal spłaca zadłużenie wynikające z przedmiotowej umowy. Powód prowadzi działalność gospodarczą, zajmuje się sprzedażą internetową, jednak zawarta umowa nie miała związku z jego działalnością. Powód mieszka w nieruchomości zakupionej za środki z umowy kredytu. Powód spłaca zadłużenie z prywatnych środków, nie ma to związku z prowadzeniem działalności gospodarczej.

dowody: zeznania powoda k. 106-107v, wydruk z (...) k. 95,

Dnia 24 maja 2021 r. powód złożył pozwanemu pismo z informacją, że umowę kredytu między stronami należy uznać za nieważną, ze względu m.in. na naruszenie zasad współżycia społecznego.

dowód: pismo z dnia 24 maja 2021 r. k. 37-40

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie w/w dokumentów złożonych przez strony w toku postępowania, jak również na podstawie przesłuchania powoda.

Sąd uznał za wiarygodne oraz przydatne dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy w/w dokumenty zebrane w aktach sprawy, albowiem zostały one sporządzone we właściwej formie, przewidzianej dla danego typu dokumentów. Ponadto autentyczność tych dokumentów nie budziła wątpliwości Sądu ani stron postępowania.

Nie wszystkie dokumenty stanowiły wartościowe źródło wiedzy, w oparciu o które możliwe było ustalenie spornych faktów. Do takich dowodów należały: dokumenty zgromadzone na płycie CD oraz formularz kalkulatora bankowego, ze względu na fakt, że nie są one przydatne dla stwierdzenia okoliczności faktycznych istotnych dla niniejszej sprawy. Zaoferowane przez strony dowody wskazują na istnienie różnych ocen prawnych kredytu, jak i na szerokie tło ekonomiczne kredytów indeksowanych. Wskazać jednak należy, że przeprowadzenie prawnej oceny umowy zastrzeżone jest dla Sądu. Ponadto nie miały one żadnego znaczenia procesowego z punktu widzenia analizy spornej umowy kredytu oraz oceny, czy jest ona zgodna z prawem i czy zawiera klauzule niedozwolone. Powołane dokumenty zawierały treści oderwane od konkretnej umowy, która jest przedmiotem sporu i z tego względu nie mogły stanowić dowodu w sprawie.

Za przydatne dla rozstrzygnięcia uznał Sąd natomiast zeznania powoda, albowiem korespondowały one z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w aktach sprawy. Powód przedstawił okoliczności, w których zaproponowano mu zawarcie umowy kredytu, jak również brak możliwości negocjacji poszczególnych postanowień umownych.

Sąd pominął wniosek o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka M. D., z uwagi na jego nieprzydatność dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy tj. na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. Powołany świadek nie brał udziału w procesie zawierania przez strony kwestionowanej umowy kredytu, przez co nie mógł posiadać wiedzy istotnej dla rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. postanowił pominąć dowód z opinii biegłego jako nieprzydatny dla rozstrzygnięcia, bowiem na etapie rozstrzygania o tym dowodzie doszedł do przekonania, że żądanie ewentualne o zapłatę jest bezzasadne, a rozważeniu podlegało jedynie żądanie główne o zapłatę.

Sąd zważył, co następuje:

W niniejszej sprawie powód wniósł o ustalenie, że umowa nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem (...) zawarta w dniu 22 stycznia 2008 r. pomiędzy powodem, a (...) BANK S.A. z siedzibą w W. jest nieważna. W przypadku ustalenia nieważności powód wniósł również o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 228.001,29 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty.

W sprawie bezsporne było, że w dniu 22 stycznia 2008 r. strony zawarły umowę kredytu na kwotę 263.640,00 zł. Walutą waloryzacji kredytu był (...) (§ 1 ust. 3 umowy). Kredyt miał być spłacany w 360 miesięcznych równych ratach kapitałowo-odsetkowych tj. do dnia 11 stycznia 2038 r. Spłata kredytu miała następować w miesięcznych ratach z zastosowaniem mechanizmu opisanego w § 10 ust. 5 umowy tj. w walucie polskiej, po uprzednim ich przeliczeniu według kursu sprzedaży (...) z tabeli kursowej (...) Banku S.A. obowiązującego na dzień spłaty z godz. 14:50. Z zaświadczenia wystawionego przez pozwanego bank wynika, że w wykonaniu przedmiotowej umowy kredytu powód wpłacił w okresie od dnia 11 marca 2008 r. do dnia 13 lipca 2021 r. na rzecz pozwanego łączną kwotę 228.001,29 zł tytułem spłaty rat kapitałowo-odsetkowych. Powód w dalszym ciągu spłaca przedmiotowy kredyt. Z poczynionych ustaleń faktycznych wynika również, że przedmiotowa umowa kredytu nie została przez żadną ze stron wypowiedziana i tym samym w dalszym ciągu jest ona przez strony wykonywana.

Sąd ustalił również, że przedmiotowa umowa zawarta została

z wykorzystaniem przedłożonego przez bank wzorca umowy. Powód wyjaśnił w wiarygodny sposób, że nie miał żadnego wpływu na treść umowy, szczególnie w zakresie jej postanowień, które uznaje za abuzywne. Z powyższego wynika zatem, że praktycznie swoboda powoda sprowadzała się do możliwości zawarcia lub odmowy zawarcia przedmiotowej umowy. Bank wykazał natomiast, że w trakcie procedury udzielania kredytu informował jedynie powoda o ponoszeniu ryzyka kursowego i ryzyka zmiennej stopy procentowej.

W pierwszej kolejności Sąd rozpoznał żądanie powoda sprowadzające się do ustalenia nieważności umowy kredytu hipotecznego nr (...) z uwagi na zawarcie w jej treści postanowień niedozwolonych w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., co miało dawać pozwanemu możliwość narzucenia sposobu ustalania wysokości kwoty podlegającej zwrotowi, a w konsekwencji i wysokości odsetek, a więc głównych świadczeń kredytobiorcy. Powołane przez powoda klauzule tj. § 1 ust. 3A oraz § 10 pkt 5 przedmiotowej umowy kredytu i w rzeczywistości mogą zostać uznane za niedozwolone.

Zgodnie z treścią art. 353¹ k.c., strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Jednocześnie zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c., postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Niezgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (art. 385¹ § 3 k.c.).

Zaznaczyć należy, że pozwany prowadzi działalność gospodarczą w zakresie czynności bankowych. Powód natomiast zawarł przedmiotową umowę jako osoba fizyczna, bowiem kredyt w wysokości 263.640 zł był przeznaczony na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych powoda. Powód od kilku lat prowadzi działalność gospodarczą i jako adres wykonywania działalności wskazał adres kredytowanej nieruchomości, jednak prowadzona przez niego działalność gospodarcza nie była faktycznie wykonywana w kredytowanej nieruchomości i nie była związana z nieruchomością, która była przedmiotem kredytowania. Powód mieszka w kredytowanej nieruchomości w takim celu był zaciągnięty kredyt. Powód prowadzi działalność polegającą na sprzedaży internetowej, więc nie budzi wątpliwości, że robi to w miejscu zamieszkania. W świetle powyższego bezsporne jest, że powód w niniejszej sprawie posiada status konsumenta w rozumieniu art. 22¹ k.c. Podkreślić przy tym należy, że klauzula wyczerpująca przesłanki z art. 385¹ § 1 k.c. będzie zawsze niedozwolonym postanowieniem umownym niezależnie od tego, jakie wykształcenie, status społeczny i doświadczenie życiowe (np. zajmowanie się pośrednictwem kredytowym) ma konsument.

Powód wykazał, że wskazane klauzule nie zostały przez niego uzgodnione z bankiem, a jego rola w procesie zawierania umowy sprowadzała się w zasadzie do podjęcia decyzji o zawarciu lub odmowie zawarcia umowy przygotowanej uprzednio przez bank. Jednocześnie kwestionowane klauzule mogą uchodzić za niedozwolone, albowiem przyznają wyłącznie bankowi prawo do dowolnego przerzucania odpowiedzialności za ryzyko związane ze wzrostem kursu waluty na powoda. Przede wszystkim konstrukcja indeksacji znajdująca się w umowie powoduje możliwość narzucenia przez bank wysokości kwoty podlegającej zwrotowi, a w konsekwencji i wysokości odsetek, a więc głównych świadczeń powoda. Ustalenie ich wysokości wiązało się bowiem z koniecznością odwołania się do kursu walut ustanawianych w wewnętrznej, dowolnej i nieznannej powodowi tabeli kursów banku. Takie klauzule już od dawna wskazywane są jako abuzywne z uwagi na nieokreślony i nieobiektywny miernik, podług którego następuje ostatecznie określenie wysokości zobowiązania kredytobiorcy, które jest niemożliwe do przewidzenia i obliczenia w chwili zawarcia umowy (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2018 r., I CSK 628/17). Analizowane postanowienia umowy nie określały precyzyjnie rzeczywistej wysokości udzielonego kredytu, a także świadczeń kredytobiorcy, w sposób możliwy do ustalenia w oparciu o czynniki obiektywne, niezależne od kredytodawcy. W szczególności nie wskazano precyzyjnie, na podstawie jakich kryteriów bank ustala kurs wymiany waluty obcej zarówno w momencie uruchomienia kredytu, jak i spłaty poszczególnych rat. Jednocześnie zaznaczyć należy, że nie ma znaczenia dla dokonywanej oceny to, w jaki sposób bank rzeczywiście ustalał kurs w trakcie

wykonywania umowy i jaka była relacja kursu banku do kursu rynkowego. Są to okoliczności obojętne na gruncie art. 385² k.c., jak również oceny możliwego naruszenia interesów konsumenta. Istotne jest jedynie, że postanowienia umowy dawały przedsiębiorcy nieograniczoną swobodę w wyznaczaniu kursu waluty, a w konsekwencji – wysokości zobowiązań konsumenta.

Dalej wskazać należy, że kwota podlegająca zwrotowi na rzecz banku nie została dostatecznie i ściśle w umowie określona, nie odpowiada ona nominalnie kwocie wykorzystanego kredytu i nie są określone w sposób obiektywny zasady jej ustalenia. Ponadto zaznaczyć należy, że zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe, przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Oznacza to, że kredytobiorca jest zobowiązany do zwrotu określonej kwoty środków pieniężnych, którą winna wyznaczać kwota kapitału mu udostępnionego i wykorzystanego przez kredytobiorcę. Bank nie może więc żądać zwrotu większej kwoty aniżeli ściśle określonej i oddanej do dyspozycji klienta. Wszelkie zapisy umowne dopuszczające dowolną waloryzację są sprzeczne z art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe w zw. z art. 358¹ § 2 i 5 k.c. i rażąco naruszają interesy konsumenta.

W tym miejscu podkreślić należy, że abuzywność zapisów, powinno się badać na moment zawierania umowy przez konsumenta z przedsiębiorcą. W takiej sytuacji nie ma więc znaczenia, jakie zmiany w ustawodawstwie wprowadzono po zawarciu przedmiotowej umowy, nie miało wpływu również wprowadzenie ustawy antyspreadowej w 2011 r. Dla oceny czy przedmiotowa umowa jest ważna, nie miało również znaczenia w jaki sposób przedsiębiorca wykonywał umowę.

Zgodnie z art. 69 ust. 2 pkt 4a ustawy Prawo bankowe, umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności - w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu.

Nieprecyzyjne i dowolne odwołanie się do bliżej nieznannej tabeli kursów sporządzanej na wewnętrzne potrzeby przez bank narusza wskazany przepis. Szczególnie istotne jest to, że strona powodowa nie wiedziała i nie mogła wiedzieć według jakiego kursu ostatecznie zostanie przeliczona jej rata, z każdym kolejnym miesiącem powód nie wiedział więc w praktyce ile wynosi rata, którą zobowiązany jest uiścić. Naruszenie więc przez bank art. 69 ust. 1 ustawy Prawo bankowe jest oczywiste. Ze względu na wyeliminowanie abuzywnych klauzul indeksacyjnych z umowy, sprzeczność umowy z przepisem art. 69 ust. 2 pkt 4a ustawy Prawo bankowe tylko się pogłębia, albowiem brak jest wówczas jakiegokolwiek obiektywnego miernika według którego można przeliczyć kurs walut. Powoduje to w efekcie nieważność całej umowy kredytowej – zgodnie z treścią art. 58 k.c. Dodać ponadto trzeba, że umowę należy ocenić jako sprzeczną z zasadami współżycia społecznego i dobrymi obyczajami także i z tej przyczyny, że w dniu zawarcia umowy powód obejmował swoją świadomością możliwość kilkuprocentowej wyżki i jej skutki. Taka świadomość ryzyka nie obejmuje, w ocenie Sądu, świadomego ryzyka uwolnienia kursu waluty przez kraj emisji i w efekcie wyżki kursu o 100%. To na pracownikach banku, jako profesjonalistach, spoczywał obowiązek wyczerpującego wyjaśnienia konsumentowi skutków takich zdarzeń, istoty gwarantowania waluty przez kraj emisji i możliwych skutków jej uwolnienia, w celu uzyskania pełnego obrazu ryzyka i możliwości jego rozważenia. Ponadto, o sprzeczności umowy z zasadami współżycia społecznego, w powiązaniu z powyższymi rozważaniami, świadczy także fakt, że w przypadku tak znacznego, niemożliwego do przewidzenia wzrostu kursu waluty, cały ciężar tego zdarzenia został przerzucony na kredytobiorcę. Bank natomiast, który udzielił powodowi kredytu następnie pozyskiwał do swojej dyspozycji z tytułu rat środki znacznie wyższe, niż zaangażował, w związku z niemal podwojonym kursem franka szwajcarskiego – tak dalece niewspółmierne do środków wydatkowanych i rozsądnych zysków, że skutek ten czyni ważność umowy niemożliwą do obrony.

Nie budzi przy tym wątpliwości Sądu fakt, że zasadniczą przyczyną wystąpienia przez powoda z pozwem w niniejszej sprawie jest to, iż w okresie po zawarciu umowy nastąpił znaczący wzrost kursu (...), który spowodował poważny wzrost wysokości jego zobowiązań wobec banku. W tym kontekście dla oceny zasadności żądań powoda miało zatem znaczenie również to, czy został on w sposób należyty pouczony przez pozwany bank o wszystkich ewentualnych konsekwencjach zawarcia umowy indeksowanej kursem (...).

Z wiarygodnych zeznań powoda wynika, że zdecydował się on na ofertę kredytu indeksowanego do waluty (...) z uwagi na niższe raty kredytu. Powód nie był świadomy, że może dojść do gwałtownego wzrostu kursu (...) o 100% oraz, że obciąża go nieograniczone ryzyko kursowe. Liczył się z wahaniami kursu waluty (...) w niewielkim zakresie. Powód nie sądził, że zmiana kursu (...) tak mocno wpłynie na wysokość rat. Pracownicy banku nie przedstawili mu skali możliwego wzrostu kursu (...). Powód działał w zaufaniu do pracowników banku. Klientom nie przedstawiano również informacji, jak kształtował się kurs (...) na przestrzeni lat i w jaki sposób wzrost (...) może wpłynąć na przyszłe raty kredytu oraz jego saldo. Stwierdzić zatem należy, że pracownicy banku nie mówili o zagrożeniach związanych z zaciągnięciem kredytu indeksowanego kursem (...). W ocenie Sądu takie przedstawienie niebezpieczeństw związanych z zawarciem umowy indeksowanej do (...) spowodowało, że powód w chwili zawierania wskazanej umowy faktycznie nie miał świadomości, iż całe nieograniczone niczym ryzyko wzrostu kursu (...) w okresie trwania umowy, obciąża go jako kredytobiorcę.

W ocenie Sądu bank jako profesjonalista dysponujący specjalistami z dziedziny finansów i mający dostęp do danych dotyczących historycznych zmian kursów walut powinien powodowi, jako konsumentowi, przedstawić w sposób jasny skalę ryzyka związanego z zawieraniem długoterminowej umowy kredytu, w której wysokość zadłużenia uzależniona jest od wahań waluty obcej. Tylko takie przedstawienie ewentualnego ryzyka, z wyraźnym zastrzeżeniem, że ewentualny wzrost (...) nie jest niczym ograniczony i że wszelkie tego konsekwencje ponosić będzie powód, można uznać za rzetelną informację umożliwiającą konsumentowi podjęcie świadomej decyzji. Powód traktował bank jako instytucję godną zaufania i opierając się na informacjach, jakie uzyskał przed zawarciem umowy podjął swoją decyzję. Rzetelne przedstawienie ryzyka związanego z zawarciem tego rodzaju umowy mogłoby mieć zasadniczy wpływ na to, czy powód zawarłby przedmiotową umowę. Powyższe okoliczności wskazują, w ocenie Sądu, na to, że brak należytej informacji o nieograniczonym ryzyku kursowym stanowił naruszenie zasad współżycia społecznego, takich jak zasada uczciwości i rzetelności w obrocie gospodarczym. Na uwagę zasługuje także okoliczność, że żaden z zapisów umowy nie wskazywał, na wypadek ziszczenia się tego nieograniczonego ryzyka kursowego, na mechanizmy rozłożenia tego ryzyka na obie strony stosunku umownego, pozostawiając je w całości po stronie konsumenta, jako słabszej strony umowy, co także czyni umowę sprzeczną z zasadami współżycia społecznego.

Zgodnie z przepisem art. 58 § 2 k.c. nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współżycia społecznego, natomiast zgodnie z przepisem art. 58 § 1 k.c. nieważna jest czynność prawna sprzeczna z ustawą, albo mająca na celu obejście ustawy, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, a w szczególności ten, że w miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. W przedmiotowej sprawie, jak to zostało wcześniej wskazane, umowa zawarta przez strony z uwagi na naruszenie zasad współżycia społecznego jest nieważna. Podkreślić należy, że również zawarcie w jej treści wskazanych wcześniej klauzul niedozwolonych powoduje jej nieważność. Jednocześnie zaznaczyć należy, że warunkiem zawarcia umowy w 2008 r. było zastosowanie w jej treści zakwestionowanych w toku procesu w niniejszej sprawie postanowień umownych.

Mając powyższe okoliczności na względzie Sąd doszedł do przekonania, że żądanie strony powodowej dotyczące ustalenia nieistnienia pomiędzy stronami stosunku prawnego wynikającego z umowy kredytu nr (...) zawartej w dniu 22 stycznia 2008 r., jest zasadne. Uznając, że przywołane przez stronę powodową klauzule w rzeczywistości są abuzywne, bezskuteczne i nie wiążą powoda, umowa jako sprzeczna z przepisami prawa jest nieważna na podstawie art. 58 k.c. Powód ma przy tym interes prawny określony w treści art. 189 k.p.c. w ustaleniu nieistnienia stosunku prawnego, albowiem takie ustalenie rozstrzyga ostatecznie o jego prawach i obowiązkach, które wynikają z istniejącego stosunku zobowiązaniowego. Ustalenie nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z przedmiotowej

umowy kredytu z uwagi na jej nieważność ma ten skutek, że strony nie są nią związane i od początku nie były. Są więc obowiązane zwrócić sobie wzajemnie to, co już świadczyły na rzecz drugiej strony umowy wzajemnej.

Zgodnie art. 405 k.c. kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową, ten obowiązany jest do jej zwrotu. Świadczenie spełnione jako wykonanie nieważnej czynności prawnej jako nienależne jest jednym z przypadków tej instytucji (art. 411 k.c.) W sprawie niniejszej mamy do czynienia z nieważnością umowy wzajemnej, przy czym świadczenia stron miały charakter jednorodząjowy (pieniężny). Po jej zawarciu bank przekazał do dyspozycji powoda określony kapitał. Następnie przez wiele lat powód spełniał świadczenia odpowiadające określonym w umowie ratom kapitałowo-odsetkowym.

Tego rodzaju sytuacja nakazuje rozważenie zasadności roszczenia powoda o zapłatę z uwzględnieniem przepisu art. 409 k.c., zgodnie z którym obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa, jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu. Istota problemu sprowadza się do wykładni sformułowania zużył lub utracił (korzyść) w taki sposób, że nie jest już wzbogacony. Wykładnia językowa nie prowadzi do wystarczającego rezultatu, nakazuje jedynie badać stan wzbogacenia strony, która uzyskała korzyść majątkową. Natomiast nie można jednoznacznie stwierdzić, czy roszczenia stron należy rozpatrywać zupełnie od siebie niezależnie, czy też świadczenie wzajemne należy brać pod uwagę jako element stanu majątkowego strony wpływający na wysokość wzbogacenia. W doktrynie problem ten jest dostrzegany jako spór pomiędzy zwolennikami tzw. teorii dwóch kondykcji (nakazującej niezależne rozliczenia roszczeń) i tzw. teorii salda (uznającej, że w razie świadczeń wzajemnych istnieje tylko roszczenie wobec tego podmiotu, który uzyskał korzyść o większej wartości).

Zgodnie z zapatrywaniem, któremu wyraz dał Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 7 maja 2021 r. (sygn. akt III CZP 6/21), w przypadku następczej nieważności umowy jak w sprawie niniejszej, po obu jej stronach występują dwa niezależne od siebie roszczenia o zwrot świadczeń nienależnie spełnionych. Uwzględniając fakt, że powołana uchwała zyskała moc zasady prawnej, a co za tym idzie jako taka stanie się wiążącym elementem orzekania przez Sąd Najwyższy w innych tego rodzaju sprawach, Sąd uznał za zasadne przyjęcie prezentowanego poglądu za w pełni przystającego do sytuacji faktycznej, prawnej oraz procesowej w niniejszej sprawie, co skutkowało uwzględnieniem roszczenia o zapłatę, w zakresie wyrażającym się sumą wpłat powoda na rzecz banku w wykonaniu przedmiotowej umowy w okresie od dnia 11 marca 2008 r. do dnia 13 lipca 2021 r. na rzecz pozwanego łączną kwotę 228.001,29 zł tytułem spłaty rat kapitałowo-odsetkowych.

Nie ma natomiast podstaw do uznania, że roszczenie powoda o ustalenie nieistnienia stosunku prawnego w związku z nieważnością umowy stanowiło przejaw nadużycia konstrukcji prawnej ochrony konsumenta w stosunkach z przedsiębiorcą. Podkreślić należy, że to pozwany zawarł w treści łączącej strony umowy klauzule abuzywne, a konsekwencje tego działania nie mogą obciążać konsumenta. Pozwany miał pełną dowolność kształtowania warunków wzorca umowy kredytowej oferowanego konsumentom i nic nie stało na przeszkodzie, aby zawarł we wzorcu mechanizm ustalania kursu waluty będącej miernikiem wartości w sposób obiektywny i możliwy do weryfikacji przez konsumenta. Mając więc na względzie, że pozwany już na etapie konstruowania wzorca umowy naruszył dobre obyczaje, zawierając w jego treści postanowienia abuzywne, nie mógł się on w niniejszej sprawie powoływać na ochronę przewidzianą treścią art. 5 k.c.

Mając na uwadze wszystkie przytoczone okoliczności, Sąd na podstawie art. 189 k.p.c. w zw. z art. 58 k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 ustawy - Prawo bankowe w zw. z art. 385¹ § 1 k.c. ustalił, że umowa nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem (...) zawarta w dniu 22 stycznia 2008 r. pomiędzy powodem, a (...) BANK S.A. z siedzibą w W. jest nieważna (pkt 1 wyroku).

Sąd na podstawie art. 410 § 1 k.c. w zw. z art. 405 k.c. w zw. z art. 385¹ § 1 k.c. i art. 58 k.c. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 228.001,29 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 24 września 2021 r. do dnia zapłaty (pkt 2 wyroku). O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 k.c. zgodnie z żądaniem pozwu w tym zakresie.

O kosztach procesu Sąd orzekł w pkt 3 wyroku, na podstawie art. 98 § 1 i 1¹ k.p.c., obciążając przegrywającego pozwanego kosztami postępowania poniesionymi przez powoda. Na koszty procesu, które poniósł powód złożyła się uiszczona przez niego opłata od pozwu – 1.000 zł, koszty wynagrodzenia profesjonalnego pełnomocnika – 10.800 zł (§ 2 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych) wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa – 17 zł. Z uwagi na powyższe Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 11.817 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego liczonymi od dnia uprawomocnienia się niniejszego wyroku do dnia zapłaty.

SSO Hanna Daniel